

SCHREUDERSPRIJS 2019

Van klein tot groot, van nieuwbouw tot renovatie

stichting / **A.M. Schreuders**
PRIJS

Tijdens het COB-congres op 20 september 2019 werd de prestigieuze Schreudersprijs uitgereikt;

dé prijs voor een bijzondere prestatie op het gebied van ondergronds bouwen. De inzendingen waren zelden zo gevarieerd als dit jaar. Nu de meeste grote tunnelprojecten nog volop bezig zijn of juist pas zijn begonnen, hebben veel organisaties de kans gegrepen om hun kleinere, maar net zo bijzondere ondergrondse project in de schijnwerpers te zetten. De jury van Stichting A.M. Schreuders was verheugd dat het begrip 'ondergrondse prestatie' ruim is geïnterpreteerd. De grote winnaar werd De Bastei in Nijmegen. Er was een eervolle vermelding voor de Rotterdamse Maastunnel.

Winnaar **Ondergrond vormt prijswinnend museum De Bastei**

In de oorspronkelijke plannen voor De Bastei in Nijmegen was de ondergrond belangrijk vanwege de extra vierkante meters die dat zou kunnen opleveren. Uiteindelijk is de ondergrond – of meer specifiek, wat erin gevonden werd – een bepalende factor geworden in het eindresultaat. Het feit dat het museumgebouw ‘je letterlijk de ondergrond laat beleven’, was voor de jury van de Schreudersprijs een belangrijke reden om De Bastei uit te roepen tot winnaar van 2019.

De Bastei aan de Waalkade is een deels ondergronds museum aan de voet van de Valkhofheuvel in het centrum van Nijmegen. Het is een museum voor natuur en cultuurhistorie, waarin Staatsbosbeheer, Natuurmuseum Nijmegen, museum De Stratemakerstoren, IVN Rijk van Nijmegen en Rijkswaterstaat samenwerken. Staatsbosbeheer heeft er een bezoekerscentrum over het natuurgebied de Ooijpolder, onderdeel van de Gelderse Poort, dat bijna pal voor het museum begint.

Reis door het verleden

Bezoekers maken een wandeling door het verleden van de stad. Een verleden dat teruggaat tot in de Romeinse tijd. De verschillende grondlagen zijn als de pagina's van een geschiedenisboek; aan de hand van archeologische vondsten daal je via middeleeuwse verbindingroutes en muurresten van een veertiende-

eeuws stenen huis af naar een Romeinse stadsmuur uit de tweede eeuw.

Via verschillende verdiepingen in De Bastei komt de bezoeker uiteindelijk op het dakterras met fantastisch uitzicht over de Waal. “Het is alsof je midden in een historisch stadje je weg moet vinden.

Het is een ruimtelijke puzzel.

Het museum lijkt daardoor veel groter dan het in werkelijkheid is.

Die schijnbare eindeloosheid, het dwalen, verwonderen en ontdekken, bepalen in belangrijke mate de beleving van de bezoeker”, vertellen de

architecten. De bastei zelf, eens een enorme hoefijzervormige zestiende-eeuwse verdedigingstoren, onderdeel van de vestingmuur, vormt de kern van het museum.

Het oude met het nieuwe verbinden

Marc van Roosmalen en Marlène van Gessel (Van Roosmalen Van Gessel Architecten) zijn verantwoordelijk voor het winnende ontwerp. “In Nijmegen hebben we eerst een haalbaarheidsstudie gemaakt. Hoeveel vierkante meter tentoonstellingsoppervlak is op deze locatie met de bastei als kern maximaal te realiseren? De gemeente Nijmegen wilde een tweetal kleinere musea en enkele natuurorganisaties bij elkaar in één gebouw onderbrengen met als doel bundeling van krachten en inhoudelijke versterking op een gezamenlijke locatie.”

“Net als bij eerdere projecten bleek werkende weg dat de bodem anders dan tevoren aangenomen ongekend veel verrassingen bevatte. Het is een sport om met respect voor wat gevonden wordt, het onverwachte als kans op te pakken. Op deze plek stond een bouwwerk waarin we in eerste instantie geen verdedigingstoren herkenden. Bovendien heeft een bastei aan de rivierkant, de aanvalszijde, een volkomen gesloten gevel. We moesten een andere plek vinden voor een goede toegang. We vonden ruimte aan de noordwestzijde van de Valkhofheuvel pal onder de duizendjarige Nicolaaskapel. Door het maaiveld op te tillen, ontstond daaronder ruimte voor de entree en voor het bezoekerscentrum van Staatsbosbeheer. Vanaf de entree daal je af naar het middeleeuwse maaiveld onder de straat de Lange Baan. Die ruimte, de straat tussen de Valkhofheuvel, een stuwwal uit de ijstijd, en De Bastei bleek in de loop der eeuwen juist meters omhoog gekomen te zijn.”

“Dat we in een archeologisch rijk gebied zaten, was bekend. Natuurlijk zijn er vooraf proefsleuven gegraven. Maar door instabiliteit van de grond was de diepte van die proefsleuven beperkt. Pas nadat we verankerde CSM-wanden hadden gevormd om de Valkhofheuvel op zijn plek te houden, konden we het gebied tussen de Valkhofheuvel en de bastei ontgraven. Bij de eerste slag van de shovel stuitte we toen op archeologie, precies op de plek waar we de start van de routing door het museum hadden gepland. Al snel stonden alle uitgangspunten op hun kop.

 Lees meer via www.cob.nl/verdieping.

(Foto's: De Bastei/ABT)

Eervolle vermelding ‘De erkenning van het publiek is het allerbelangrijkste’

“De eervolle vermelding van de jury van de Schreudersprijs betekent voor ons erkenning voor een project dat vloeiend verliep”, zegt Diederik van Zanten, projectmanager van de renovatie van de Maastunnel in Rotterdam. “Het is belangrijk dat er ook aandacht is voor projecten in de ondergrond die wel goed verlopen. Die komen normaal gesproken niet zo snel in het nieuws.”

Volgens de jury ‘illustreert de levensduurverlenging van deze oudste, beroemde eerste zinktunnel van Nederland de duurzaamheid en vitaliteit van ondergrondse structuren en bouwwerken’. Er is veel waardering voor de zorgvuldige aanpak van het rijksmonument. “Het succesverhaal uit het verleden heeft een toekomst gekregen en is daarmee een voorbeeld voor toekomstige renovatieprojecten”, aldus de jury. Die erkenning wordt breed gedeeld binnen de sector, zo bleek uit de reacties tijdens en na het COB-congres. “Het was mooi om te zien dat we ook vanuit Amsterdam openlijk complimenten kregen”, lacht Diederik.

Noord en zuid tevreden

“Daarnaast is ook onze stad tevreden”, stelt Diederik, verwijzend naar de succesvolle open dag ter gelegenheid van de heropening van de Maastunnel op 5 oktober 2019. “We zijn blij met de eervolle vermelding van de jury, maar de publiekswaardering is voor ons eigenlijk nog belangrijker. De Maastunnel verbindt niet alleen noord en zuid, maar ook de mensen op beide oevers én bouwers en de opdrachtgevers. Daarin zit ook de kern van het goede verloop van dit project. Opdrachtgever en opdrachtnemer waren goed verbonden, omdat er van beide kanten is gekozen om mensen met verstand van

zaken op het project te zetten. En bovenal omdat de mensen op het project iets voor elkaar over hadden en niet bang waren om zorgen en angsten te delen. Dat bij elkaar heeft geleid tot een samenwerking die een succesvol project mogelijk maakt.”

Kennis delen

“Ons enthousiasme en onze inzichten over samenwerken willen we graag delen. We hopen vanuit de Maastunnelrenovatie een stap te maken naar kennisdeling over projecten

heen. Dat willen we samen met het COB oppakken, omdat je voor werkelijk leren een veilige omgeving nodig hebt.” Omdat de Maastunnelrenovatie nog niet helemaal is afgerond, treft het COB een projectteam dat nog grotendeels intact is en kan kennisdeling uit de eerste hand plaatsvinden. Het komend jaar wordt de renovatie van het tunneldeel voor langzaam verkeer gerealiseerd. “Een iets minder pregnant deel van het project, maar voor de stad net zo belangrijk”, besluit Diederik.

(Foto's: gemeente Rotterdam/ Carel van Hees)

[Lees meer via www.cob.nl/verdieping](http://www.cob.nl/verdieping).

Alle inzendingen in 2019

- Albert Cuyppgarage, Amsterdam
ZJA Zwarts & Jansma Architecten,
Max Bögl Nederland
- Fietsenstalling en HOV-baan stationsplein Oost, Utrecht
RoyalHaskoningDHV, Ector Hoogstad Architecten,
Stationsgebied gemeente Utrecht, BAM Bouw en Techniek
- De Bastei, Nijmegen
Van Roosmalen van Gessel Architecten,
ABT-Velp, gemeente Nijmegen
- Olifantenbrug, Artis Amsterdam
Dingeman Deijns Architects
- Parkeergarage Ravel, Amsterdam
Sweco Nederland
- Nooduitgangen metrostation Stadhuis, Rotterdam
RET, CRUX Engineering, JECOM Engineering,
J.P. van Eesteren
- Fietsenstalling Beursplein en herinrichting Beursgebied, Amsterdam
Van Hattum en Blankevoort, KWS Infra Amsterdam, VenhoevenCS, gemeente Amsterdam - projectbureau Rode Ioper
- Maand van de Ondergrond, Rotterdam
Gemeente Rotterdam
- Renovatie/restauratie Maastunnel, Rotterdam
Gemeente Rotterdam, Combinatie Aanpak Maastunnel (Croonwolver&droos, Mobilis en Nico de Bont)
- N31-traverse, Harlingen
Ballast Nedam
- Diepe stations Noord/Zuidlijn, Amsterdam
Gemeente Amsterdam Metro en Tram
- Fietsparkeergarage Strawinskylaan, Amsterdam
wUrk, gemeente Amsterdam, Van Boekel Bouw en Infra, Verhoeven en Leenders
- Permanente onderwaterbetonvloeren
ABT, Cordeel Nederland, Royal van Lent
- Station Eindhoven
Arcadis
- Tunnel Coatzaocalcos, Mexico
Tunnel Engineering Consultants (TEC), Boskalis, Trelleborg, Geovisio, OTN